

13. Пономар Л.Г. Назви одягу Західного Полісся / Л. Г. Пономар. – К., 1997. – 182 с.
14. Стельмашук Г.Г. Поліські жіночі головні убори (к. XIX–поч. XX ст.) / Г. Г. Стельмашук // Народна творчість та етнографія. – 1982. – № 4. – С. 53–56.
15. Стельмашук Г.Г. Традиційний одяг Житомирщини / Г. Г. Стельмашук // Нар. творчість та етнографія. – 1980. – № 6. – С. 77–82.
16. Чубинський П. Мудрість віків. Українське народознавство у творчій спадщині Павла Чубинського / П. Чубинський. – К., 1995. – Кн. 1. – 222 с.; Кн. 2. – 223 с.
17. Щербина Т. В. Середньонадніпрянсько-степове діалектне порубіжжя у світлі ізоглос : автореф. дис. ... канд. філол. наук : 10.02.01 – українська мова / Т. В. Щербина. – К., 2003. – 24 с.

ДЖЕРЕЛА

- Гримашевич – Гримашевич Галина. Словник назв одягу та взуття середньополіських і суміжних говірок / Г. І. Гримашевич. – Житомир, 2002. – 184 с.
- ЕСУМ – Етимологічний словник української мови / За ред. О. С. Мельничука : В 7 т. – Т. 1–5. – К., 1982–2000.
- Лисенко-1 – Лисенко П.С. Словник поліських говорів / П. С. Лисенко. – К. : Наук. думка, 1974. – 260 с.
- Лисенко-2 – Лисенко П.С. Словник середнього і східного Полісся / П. С. Лисенко. – К. : Вид-во АН УРСР, 1961. – 72 с.
- Никончук – Никончук М. В. Назви одягу і взуття правобережного Полісся. – Житомир, 1998. – 230 с.
- Преображенский – Преображенский А.Г. Этимологический словарь русского языка / А. Г. Преображенский. – Т. 1–2. – М. : Изд-во ин. и нац. слов, 1959.
- Словник – Словник іншомовних слів / За ред. О. С. Мельничука. – К. : Головна редакція української радянської енциклопедії, 1977. – 776 с.
- Фасмер – Фасмер М. Этимологический словарь русского языка / М. Фасмер. – Т. 1–4. – М. : Прогресс, 1986–1987.
- ЭСБМ – Этымалагічны слоўнік беларускай мовы / Пад рэд. В. У. Мартынава. – Т. 1–6. – Мінск : Навука і тэхніка, 1978–1990.
- Machek – Machek V. Etymologický slovník jazyka českého a slovenského / V. Machek. – Praha, 1957. – 627 s.

Galyna Grymashevich

The nominations of the men's jacket in the mid-Polissya dialects

The article analyzes the names of the men's jacket, found in the Mid-Polissya dialects, the semantic structure of lexemes, the motives of their nomination, the peculiarities of word formation and etymology are determined, the perspectives of further scientific research of this topical group of clothing vocabulary are outlined.

Key words: vocabulary topical group, names of clothes, Middle Polissya dialects, lexeme, motivation.

Наталія Литвинова

КОНСТРУКЦІЇ З НЕВЕРБАЛІЗОВАНИМ ДІЄСЛОВОМ-ПРЕДИКАТОМ У СКЛАДІ ВИСЛОВЛЮВАНЬ ДІАЛЕКТНИХ ОПОВІДЕЙ-СПОГАДІВ

У статті розглянуто структурно-семантичні параметри системно-неповних (еліптичних) конструкцій, які утворюють семантику невербалізованих дієслів-предикатів, а також окреслено їх головні функції в мовленнєвій тканині діалектних оповідей-спогадів.

Ключові слова: системно-неповна конструкція, дієслово-предикат, діалектна оповідь.

Однією з провідних засад сучасної української діалектологічної науки є настанова на системне, текстове вивчення говіркових явищ, зокрема, при розгляді об'єкта дослідження усталюється урахування позалінгвістичного контексту [1, с. 3; 4, с. 42].

Особливості синтаксису розмовного мовлення – літературного й діалектного – на рівні словосполучення та речення докладно представлені в працях К. Германа, П. Дудика, Д. Баранника, В. Височиної, Т. Сердюкової, О. Земської, О. Лаптевої та ін., однак інтерпретація будови діалектного тексту як цілісної говіркової одиниці перебуває лише на початковому етапі.

Метою цієї статті є структурно-семантичний аналіз системно-неповних (еліптичних) конструкцій з невербалізованим дієсловом-предикатом у мовленнєвій тканині діалектного тексту, виявленого в мовленнєвому жанрі оповіді-спогаду. Джерелом дослідження послужили оповіді-спогади, зібрані в

с. Бірюкове Свердловського району Луганської області, що є ареалом побутування української східностепової говірки.

У традиційній граматиці неповними реченнями називають конструкції, «у яких одна з ланок їхньої будови не вимовляється, однак фіксується свідомістю» [6, с. 132]. П. Дудик, розглядаючи неповні речення в усному літературному мовленні, указує, що ознаки неповноти таких конструкцій можуть поширюватися лише на формальний план вираження, фактична ж відносна повнота змістового плану створена спільною дією виокремлених дослідником загальносинтаксичних і внутрішньосинтаксичних чинників. Загальносинтаксичні чинники формують сукупність обставин, за яких відбувається мовлення, та їх безпосереднє відтворення мовним контекстом. Внутрішньосинтаксичні чинники передбачають наявність у неповному реченні певних форм синтаксично залежних слів, що своїми граматичними параметрами вказують на лексичне значення, морфологічні особливості й синтаксичну роль неназваних членів. Єдність цих чинників дозволяє мовцеві ідентифікувати в свідомості неназваний член речення та є провідною рисою в тлумаченні синтаксичної специфіки неповних конструкцій [2, с. 138–139].

У діалектних оповідях-спогадах неповні конструкції з невербалізованими дієсловами-предикатами наявні переважно в складі поліпредикативних висловлювань і представлені групами контекстуально-неповних та системно-неповних (еліптичних) конструкцій. Системно-неповні конструкції охоплюють одиниці двох типів – конструкції з еліпсисом дієслів-предикатів, що виражають значення акціональності (дієслова-предикати на позначення конкретних фізичних дій, руху, локалізації дії, мовлення) та неакціональності (дієслова-предикати на позначення відношень буття, стану).

Семантику нульового акціонального дієслова-предиката із значенням конкретної фізичної дії формує наявність у складі висловлювань діалектних оповідей синтаксичних конструкцій, що містять називний компонент та компоненти з адвербіальним значенням, як-от: а) конструкції з іменником (займенником) у називному відмінку із значенням особи, сполученням іменника в непрямому відмінку та прислівника чи одним лише прислівником, що вказують на обставини (час, місце), за яких відбувається неназвана дія: *їа во њрем'їа воїни тут* // (Т 60); *ну ти пре"дстаул'айеїш / їа двацит' ше"стого / тринац'атого майа* // (Т 46); *коли бабуш'ки њж" / так бабуш'ки њж" тоже са'ми |дома* // (Т 42); *а коли в'ін / усе ст'ройіц'а / ст'ройіц'а та њ* // (Т 45); б) конструкції, у яких наявне переважно сполучення іменника в називному відмінку, що має значення суб'єкта чи об'єкта дії, із сполучниками, частками: *так о'тож їа її ка'жу / ну по'в'іс' гар'д'іни од њвулиц'ї / по'в'іс' / њоб"н |л'уди* // (Т 43); *шо њж ти |думайеш / їак зор'а / так сторо'жа |кинулис' / а о'на њж" о'це / Кат'ка / пле'м'іниц'а / о'на |зараз' жи'ве на |тому / із |сво'їми двома си'нами / із |не'в'істкойу обор'вали |за њн'їч' у'с'ї б'ї|лосливи / ну не њс'п'їли |вивезти / зор'а / а сторо'жа нас'коч'їли / так і |кори'та / ї њвивар'ки* // (Т 35); *їак зробили пло'т'їну / то'д'ї њже њнас њс'ер'одк'ї св'ет го'р'їу / ма'шини* // (ДНТ 11); *так о'це їак не'д'їл'а / шо хоч' роби / о'на |приходе з |бреднем / заби'ра нас і |мамку / і їїде"мо ло'вит' // (Т 53); так во'ни заво'руха / рево'л'уц'їїа / о'ни њс'ї њшилис' // (Т 10).*

Семантику нульового акціонального дієслова-предиката із значенням руху утворюють конструкції, що містять у своєму складі: а) сполучення іменника в непрямому відмінку із прийменником, що вказує на напрям руху:

– іменник у знахідному відмінку з прийменниками *у, за, під*: *у'скорост'ї кол'хоз'е аж у |М'едв'е'жанку* // (Т 60); *|думали / шо і њїнст'їтуту* // (Т 60); *ну шо / та'пер њже |бач'їш / то'д'ї њж" та'кого не |було / њоб"н |це до |р'їч'ки / а та'пер њже њж" њсе њр'їч'ку* // (Т 53); *а ми тут о'це њж за |во'рота / а тут була |кухн'а / са'райч'їк буї / ну с'т'їни ви'сок'ї / не |видно н'їч'ого* // (ДНТ 15);

– іменник (займенник) у родовому відмінку з прийменником *до*: *ну шо / та'пер њже |бач'їш / то'д'ї њж" та'кого не |було / њоб"н |це до |р'їч'ки / а та'пер њже њж" њсе њр'їч'ку* // (Т 53); *ну њ |слухаї њже / ми њр'їшили / њнас |вод"ка була / їак |раз' њже њр'їзали / ну њ |Пашка |каже / шо |заўтра до |нас* // (Т 40);

– іменник в родовому відмінку з прийменниками *з-за, із*, що вказує на місце початку руху: *|саме осноўне / ти пон'їмайе"ш / а'ну не"ре"кр'остка / із |одної сторо'ни / із |двох / із |тр'ох сторо'н ма'шини / ну?* // (Т 45); *а буї же |случ'її / шо в'ін њже розог'наїс'а їти / а з |за бар'д'їр ма'шина* // (Т 45).

Значення локалізації дії в діалектних оповідях формують конструкції зі сполученням: а) прислівника місця *тут, там* та іменника в називному відмінку: *там Бр'ох / а за Бр'охом йак / раз^с і во^ни ку^пили // (Т 59); і *яа о^то у^чора роз^сказувала / та ме^не б^рала / у^ну^чок при^йїж'ау^с / о^на там / ну са^ми сво^її / а *яа* / аж роз^сказу^йї і / так о^ни м'їн'ї / ц'у^нїч' і нас^нилис' / ус'ї / і Ке^рил'оу^на / і Та^йка йа^к'їс' се^рд^нїт'ї / а Кла^ва см'їялас'а // (Т 34); *каже / йак ти / думайеш / п^рїде / там / же^н о^нука йї'її з^боку / Ін^ка / ко^рову / держе / п^рїде позаб^ира / і моло^ко і шо *йе* / у^холо^д'їл'нику / п^рїходе / ба^бушко / шо / ж та^ке / не^ма н'їч'ого? // (Т 36); б) іменника (займенника) в називному відмінку з іменником у непрямому відмінку з прийменником: *ї ми / йа^к'їс' / хат'ї шос' // (Т 34); бат'ко у / кузн'ї / Іван у / кузн'ї / мати загото^вїла / овош'ї і / м'аса у / нас о^так було // (ДНТ 11); а в'їн сам з / о^ц'ї / хати о^це де / Іван / Усо^вї // (Т 48); да / йак о^це на / ку^т'у / ж^н / перед / ку^т'о^йу об'їзат'ел'но / ж^н у / клуб'ї ва^реники // (Т 58); в) лише іменника в непрямому відмінку з прийменником: *а йа^к'ї / у^мене / веч'їром / будут' / йа оста^їус' / дома / це у / мене // (Т 59); то^д'ї / ж^н не / було / ж^н не / т'їл'їв'їзор'їу / у^га^зетах / а од^нак / же / л'уди г^рамотн'ї бу^ли / про^сач'увалос' / шо не / м^ир^лис'а / ж^н ц'ї / Гер^ман'їя та / наш'ї / не / м^ир^лис' / от о^но / ж^н і // (Т 56); о^це йа / ж т'їб'ї ка^жу / йа с^т'їки год^н зан'їмалас'а / цв'їтами / у^мене цв'їти було / йа ш'їст' год^н прин'їмала моло^ко / так у / мене і / понад / ку^хн'о^йу і / і так аж / понад^н / вор'їт'ми! // (Т 46).*****

Еліпсис дієслів-предикатів мовлення із значенням, наближеним до «говорити, повідомляти, розповідати, міркувати, запитувати», спостережено у висловлюваннях із прямим порядком слів, у яких наявні конструкції, що мають у своєму складі: а) сполучення суб'єктного й предикатного компонентів: *ш'е / проз'вали / ко^лис' п'їшла / у^нтернат / у^же там од^на та^ка би^дова бу^ла / о / бри^л'їантова^йа ру^ка! // (Т 60); б) суб'єктний компонент, виражений іменником (займенником) у називному відмінку, часто в супроводі часток, що виконують підтримуючу функцію в побудові всього висловлювання: *так о^це та^к'ї / новост'ї / да / ч'асто / ч'асто / йак / т'їки це у / компан'її було / ба^ба / Та^йка і Ке^рил'оу^на / Каз'м'їч' / та х^вате т'їб'ї з^гадуват'! // (Т 48); так шо о^ни / н'їмц'ї / то / і / н'їмц'ї // (Т 60); та / це / ж^н йа / ж^н т'їб'ї / йа / ж^н виросла / і з^нає'ш / в'їдк'їл'а ц'а / р'їч'ка наз^ивалас' / Конд^р'уч'а? // (Т 53); так йак по^їхали с / ц'ейу пал'а^ниц'о^йу / так там / ус'ї / де / це ви йї'ї та^ку спе^кли?! // (Т 58); в) прислівники часу: *ї л'убїї / у^ч'їтел' / мог п'їти / а^бо / а йак / бат'ко / так нам ш'е / це / луч':е / о^ни / це / ж то^д'ї ш'е / бат'ко / бат'ко при^їшоу! // (Т 60); і йа так і зро^била / а мага^з'їн / то / ч'ере^з до^рогу / і / у^мага^з'їн'ї з^разу / хто / хто / це^н / пере^їїхау / а Іван / Іванович' / ка^же / йак хто / хаз'ай'їни / йа^к'ї ре^мон^т'їрували // (Т 40).***

Конструкції з еліпсисом неакціональних дієслів-предикатів не містять у своєму складі формально невиражене значення дії. Вони вказують на стан або факт існування суб'єкта, об'єкта [3, с. 159]. У діалектних оповідях такі конструкції становлять структурно-семантичні групи, що різняться рівнем семантичної виразності невербалізованого дієслова-предиката.

Для будови конструкцій з еліпсисом дієслова-предиката, що вказує на стан суб'єкта або об'єкта, властива наявність у їх складі сполучення називного компонента з непрямыми іменниковими формами, чи адвербіальним компонентом. У цій структурно-семантичній групі еліптичних конструкцій за домінуючою семантикотвірною морфологічною формою вираження іменникового компонента можна виділити дві підгрупи: а) конструкції із суб'єктним компонентом у формі Н. в.: *а / д'їти на / ко^го?! // (Т 60); і гор^батїї х^лопе^н'ц' на / ус'у / ж^низн' // (Т 10); так о^то ми ус'ї / зам'їж^н пови^ходили / мам^ка са^ма // (Т 58); ц^{ер}ква да^їно // (Т 9); б) конструкції із сполученням суб'єктного компонента з предикатною формою іменника в орудному відмінку на позначення стану суб'єкта: *у^же / ж^н вишла йа / зам'їж^н / в'їн брига^д'їром і ми о^це ц'у ха^тину ку^пили / і п'їшло / у^же // (Т 52); а у / Со^в'ет'ї мо^го / Па^шки си^д'їу брат дво^їуроднїї / Гри^гор'її Ан^тонович' / в'їн у / Со^в'ет'ї год^д'їу т^риц'ат' т^им / с'є^кр'є^тар' // (Т 40); ос' / при^йїж'аїут' / у / бур^ках / Воз^н'ук / пре^д'с'їдател' кол^хоза о^ц'о^го / Ку^бїше^н'ва / а / д'їд^н / Про^шка [...] / о^тут в'їн жи^ї / де / зара^з' о^то п'їд / шубо^їу хв'їг'їл'ок / воз^л'ї ко^лод'їз'а / о^там / ц^{ей}'куч'є^ром // (Т 40). На тлі інших структурно-семантичних типів еліптичних конструкцій дієслово-предикат у розглянутих конструкціях є**

найбільш семантично невиразним, оскільки припускає і еліпсис буттєвого дієслова, і еліпсис одного з повнозначних дієслів відповідних семантичних груп. П. Дудик вказує на неможливість однозначного потрактування змісту таких конструкцій, надання переваги одному з двох дієслів, що призвело б до довільної видозміни структури синтаксичної одиниці [2, с. 182].

Семантично розгалуженою в діалектних оповідях постає група конструкцій із еліпсисом повнозначного буттєвого дієслова-предиката. Його головне констатуюче значення наявності доповнюється тут локалізуючим та посесивним значеннями. Уживання таких конструкцій оповідачами підпорядковане загальному задуму розгортання оповіді, коли важливим стає представлення якомога більшої інформації при максимальній економії мовних зусиль. Конструкції з еліпсисом буттєвого дієслова-предиката суттєво удокладнюють загальний план оповіді, хоча при цьому лише нарисово окреслюють й упорядковують самі події, їхніх учасників у часі та просторі.

Власне констатуючу семантику еліптизованого буттєвого дієслова відбивають: а) іменники в Н. в.: *она пидн'ала / а гад'ука* // (ДНТ 14); *ага / о'казуїєц'а / шо то йеїрейї* // (Т 60); *так шо п'разник / там грим'іло це їс'а Собач'а / їс'ї були приглатшон'ї стар'їки йа'к'ї йїм по'дев'аносто / і'каждїй о'це'ж роз'казуваї за / за це село* // (Т 5); *ї'ото нам видаїцєм да'вали до'то'го / до'траї'їа'них ладик'її / вес'на'ж' у'їже* // (Т 51); б) сполучення іменника з вказівними частками *оце, це, то*: *отут йа ро'дилас' / а то'д'ї / це'ж н'їсл'а / ї'н'ер'їод' / ї'три'ц'атих го'дах / це'ж' / це'їже йа'зараз' роз'їш'їтуйї / шо це / зараз' / може / шо це кол'їкт'їв'ї'заї'їїа / і'хто ку'да / от* // (Т 60); *а це'ж' о'ц'ї'сваї'би / ме'не'ж' вир'адїли с'кв'їтнї'ком / нак'рїли м'їн'ї тої / на'в'ес і там'ото л'їтом'їже йак'нада / ви'носут' ст'їл і* // (Т 46); *а д'їтеї'оце дв'ї д'ї'ч'ат і'Кост'а* // (Т 33).

Посесивні відношення виражають конструкції з еліптичним буттєвим дієсловом-предикатом, що мають у своєму складі сполучення іменника (займенника) у Р. в. з прийменником: *ну по'доку'м'ентах з'разу зв'їстїли / ж'їнка при'їїхала на'ко'н'ач'к'ї і заб'рала / так'тоже н'атеро д'ї'теї'у'їїого* // (Т 47); *да / а се'стра'ї'ме'не / та'ка бойаз'лива / так'она п'лакала ї'утекла в'їд'т'їл' / а йа так'та'ки по'кидала ц'ї сумоч'ки* // (Т 47); *ну / і'ї'то'го / і'ї'то'го с'їм'їа* // (Т 49).

Відношення на позначення часу в конструкціях з еліптичним буттєвим дієсловом-предикатом формують: а) прислівниково-іменникові сполуки: *ї'йа'к'ї то'д'ї ч'ї ма'їшини / ч'ї п'їд'води / це'она ме'не привела і привела'ї'Над'у* // (Т 34); *слухаї / і'з'роду'ж' п'риказ'ка та'ка / шо не'ку'пуй'хату / а'ку'пуй'сус'їда* // (Т 43); *та йа'ж' т'ї'б'ї ка'жу / буд'а'ки / їїх не'ма'їже / а то'д'ї буд'а'ки о'т'ї'кол'їч'ї / то'ж' саме од'зубеї* // (Т 54); *так'їдос'ї шрам* // (ДНТ 15); б) прийменниково-іменникові сполуки: *ї хот'оби ска'зат' / а то'р'їїна до'рога'се'ре'д'б'їлого дн'а / ну?!* // (Т 49); *ї'ї'аїгуст'ї'каждїй ден' п'разник* // (ДНТ 12); в) числівниково-іменникові сполуки: *д'вацїт'ї'ї'торого і'їун'а вої'на / да?* // (Т 21); *т'рицят' п'ервого'аїгуста п'рав'їл'но / косо'виц'а* // (Т 18).

Локативні відношення на позначення місця в конструкціях із еліптичним дієсловом-предикатом формують прислівники *тут, отут, там*, сполучне слово *де*, прийменниково-іменникові сполуки. Перші вказують на ступінь наближеності чи віддаленості розташування об'єктів в оповідальному просторі мовця: *да / і'тут'їже о'це та'ке / шо* // (Т 48); *ї'це йа з'найї / шо стар'е клад'б'їш'е о'тут* // (ДНТ 4); *тут сам'ї бал'ки* // (Т 7); *бу'ло мамка'кажут' / ход'їмо / йа т'ї'б'ї пока'жу / де'наша зем'л'анка бу'ла / йак'їраз' о'це / шо на Голут'ї'плот'їна / так там'куч'ка'кам'їн'ї* // (Т 55); *та'ї'вулиц'а тут / сам'її ост'аїс'а бат'рак* // (Т 55); *там д'ї'ч'ат п'їат' штук!* // (ДНТ 11). Протиставні локативні відношення місця в позиції *тут – там* утворюють відповідні прислівники в складі поліпредикативних висловлювань: *о'це'ж' ї'ого се'стри / О'рини / д'їти / у'їже ї'ого брат с'таршїй / меншїй Мї'кїта / бу'ї в'їсоїш'ї'ком на'то'ку / ну шо'ж' ти'думаїеш / це'ж' о'ни ш'ї'тали / шо раз'д'ад'ко / а ї'нас сад' о'це'ж' ха'рошїй бу'ї / може ти'прої'ї'ала ко'ли / і'там о'це'ж' ї'аблун'ї / тут уни'зу'вишн'ї / з'руш'ї / а там'дал'ї с'ливи і'б'їлосливи* // (Т 35); *так'о'но'ж' там сам'а о'ц'а та / сам'о'поло'жен'їїе по'казуїє / і'там вишн'їна / йа'ка на'Собач'її / ш'ї'таї'скел'а / а тут'тоже на'воз'вишеност' / а ї'то'му'о'но'зараз'ї'ком'їшах / а то'д'ї / у'їже ста'вок бу'ї і при'нас* // (Т 55).

Прислівнику *де* в конструкціях із еліптичним буттєвим дієсловом-предикатом властива уточнююча функція: *ку^палис' / так у нас так було там о^це / де саме пло^т'іна / так там називалос' п^лесо // (Т 53); о^це де та ^зараз^с построєна мелниц'а / де о^це аж бол'ниці'а / амбула^тор'іа о^це жи^ли бага^ч'і Гладкови // (Т 55); і по^били / і вивезли ў ^ширх^ф / о^то / де пло^т'іна / і там йе сп'е^ц'ал'но / да / і вивезли // (Т 51); н'ісл'а кол^хоза / т'іл'ки приш^ла / ме^не о^це ^д'і^уч'іно^у на ^око^пи Йес'ено^ватайа / де та с^танц'іа До^н'еуко^йі ^обла^ст'і // (Т 60).*

Прийменниково-іменникові сполуки в розглядуваних конструкціях вказують на постійне, фіксоване, точно визначене розташування того чи іншого об'єкта, що склалося в уявленні оповідача: *т'ік на ^перво^й бри^гад'і / т'ік на ^утро^й бри^гад'і // (ДНТ 4); і ^пона^д ^р'іч'ко^йу ш'е ^зр'ад'ки о^це аж ^того / ^перц'у / то о^гер^ки / то // (Т 41); так о^це ^балка на ^Йерка^х // (Т 7); от / ну і на ^Паску ^знач'іт шо / ^копанка у ^балк'і / і во^на / да^ва^й ску^пайемс'а // (ДНТ 15).*

Отже, структурно-семантичну специфіку розглянутих системно-неповних (еліптичних) конструкцій становлять граматичні показники та лексична семантика непредикатних компонентів. У сукупності вони складають формально-синтаксичний та змістовий плани вираження невербалізованого дієслова-предиката, репрезентуючи тим самим явище зворотної валентності на тлі властивості кожного предиката мати певне оточення можливих аргументів, що походить із його семантичної валентності [5, с. 293]. У мовленнєвій тканині діалектних оповідей-спогадів проаналізовані синтаксичні одиниці репрезентують явище економії мовних зусиль при збереженні прагнення мовця до розлогості оповіді. Подальший розгляд таких конструкцій у співвідношенні з іншими дозволить з'ясувати їхні значення як засобів створення індикативної модальності, притаманної власне діалектним оповідам-спогадам.

ЛІТЕРАТУРА

1. Говірки Чорнобильської зони : системний опис / [П. Ю. Гриценко, Г. В. Воронич, Л. І. Дорошенко та ін.] ; за ред. П. Ю. Гриценка. – К. : Вид-во «Довіра», 1999. – 271 с.
2. Дудик П. С. Синтаксис сучасного українського розмовного літературного мовлення / П. С. Дудик– К. : Наук. думка, 1973. – 286 с.
3. Золотова Г. А. Коммуникативные аспекты русского синтаксиса / Г. А. Золотова. – М. : Наука, 1982. – 368 с.
4. Руснак Н. Діалектний текст як об'єкт лінгвістичного дослідження / Наталія Руснак // Науковий вісник Чернівецького університету. – 2003. – Вип. 170–171: Слов'янська філологія. – С. 42–47.
5. Русская разговорная речь / [отв. ред. Е. А. Земская]. – М. : Изд-во «Наука», 1973. – 485 с.
6. Шульжук К. Ф. Синтаксис української мови : підручник / К. Ф. Шульжук. – К. : Академія, 2004. – 408 с.

Natalia Lytvynova

Constructions with nonverbal predicate in utterances of dialectal narrative texts

The article focuses on the structural and semantic features of elliptic constructions in utterances of dialectal narrative texts, viewed in speech genre of «recollection». Their main functions in the context of dialectal narrative texts are also mentioned.

Key words: elliptic construction, nonverbal predicate, dialectal narrative text.

Ірина Потапчук

СТРУКТУРНО-СЕМАНТИЧНІ ОСОБЛИВОСТІ ОРОНІМНИХ ЛЕКСЕМ ЗІ ЗНАЧЕННЯМ «ЯР» НА ЗАХІДНОПОДІЛЬСЬКОМУ ДІАЛЕКТНОМУ ПРОСТОРИ

У статті подано народну термінологічну лексику на позначення поняття «яр», що вживається в говірках Західного Поділля. Простежено структуру та семантику рядів оронімних лексем, зафіксованих за спеціальною анкетною-питальником, відзначено найменування, у яких виявляються говіркові риси.